

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2017/0017

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 2. februar 2017 fra styret i stiftelsen Laila K. A. Skedsmos legat til blinde og svaksynte barn på Stiftelsestilsynets vedtak av 25. januar 2017.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå søknad av 2. september 2016 om å oppheve stiftelsen. Søknaden er begrunnet med at avkastningen på stiftelsens bankinnskudd er så lav at den er utilstrekkelig til å tilgodese stiftelsens formål på en god måte. Avslaget på søknaden er begrunnet med at vilkårene for oppheving ikke er til stede. Stiftelsen har etter Stiftelsestilsynets vurdering en kapital som er tilstrekkelig til å tilgodese stiftelsens formål på en rimelig måte ved utdeling av mindre beløp.

Spørsmålet i klagesaken er om omdanningsvilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd er til stede slik at stiftelsen kan oppheves.

1. Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeloven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

2. Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Stiftelsen Laila K. A. Skedsmos legat til blinde og svaksynte barn, org.nr. 979 627 793, ble opprettet i henhold til testament av Laila K. A. Skedsmo datert 7. desember 1990. Det fremgår av balansen at stiftelsens egenkapital er kroner 1 521 382. All kapital er urørlig egenkapital. Det fremgår av vedtektene § 1 at stiftelsens "*midler skal plasseres i bankdokumenter, så som grunnfondsbevis*". Videre heter det i vedtektene § 7:

"Legatets årlige overskudd skal fordeles ved at den ene halvparten tillegges legatets formue og den andre halvdelen utdeles. Legatet skal tilgodese blinde og svaksynte barn under 16 år. Legatets årlige utdelinger skal ikke inn i noe driftsbudsjett, men benyttes til samlinger og leirer for barn. Barn som lider under svak økonomi skal prioriteres.

Da Hovseter kurscenter og barnehage for blinde og svaksynte barn har gått over til å hete Huseby kompetansesenter og nå er en statlig institusjon vil legatet i tilslutning til testators ønske stå fritt og tilgodese gruppen av trengende.

Legatets årlige utdeling gjøres til gjenstand for kunngjøring slik at aktuelle brukere kan søke om tildeling av midler til formålet."

Stiftelsens styre har i styremøte den 9. juni 2016 besluttet at stiftelsen oppløses og at kapitalen, etter at utgifter i forbindelse med avviklingen er fratrukket, utbetales med 55 % til Norges Blindforbunds leirer for barn, 10 % til Aktivitetsgruppen i Oppegård sine sommerturer for blinde og svaksynte barn og 35 % til KABB - Kristent Arbeid Blant Blinde – til deres leirer og turer for barn og unge.

Søknad om avvikling ble sendt Stiftelsestilsynet via Altinn den 2. september 2016.

Stiftelsestilsynet avsto klagers søknad om endring av vedtektene i vedtak av 25. januar 2017 (vedtaket). Vedtaket ble påklaget i brev av 2. februar 2017.

Stiftelsestilsynet har vurdert klagen, men har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Saken ble oversendt Stiftelsesklagenemnda 24. februar 2017.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3. Rettslig grunnlag for vedtaket

Stiftelsestilsynets avslag er begrunnet med at vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd ikke er oppfylt. Etter stiftelsesloven § 46 første ledd kan omdanning foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen:

- "a) ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,*
- b) er åpenbart unyttig,*
- c) er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller*
- d) er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig."*

4. Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 25. januar 2017 lyder:

"Søknad om opphevelse av Laila K. A. Skedsmos legat til blinde og svaksynte barn, org.nr. 977 129 613¹, blir avslått."

Stiftelsestilsynet bemerker innledningsvis at stiftelsesformen i større grad enn andre organisasjonsformer sikrer at en formuesverdi disponeres i tråd med et bestemt og varig formål. Stiftelsestilsynet skriver at et utslag av dette utgangspunktet er at omdanningsvilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd er strenge. Videre skriver tilsynet at for at stiftelsesgrunnlaget og vedtektene skal kunne endres, må det foreligge nærmere kvalifiserte omstendigheter.

Stiftelsestilsynets finner ikke vilkårene i § 46 første ledd oppfylt. Følgende begrunnelse er gitt:

---

¹ Organisasjonsnummeret oppgitt i Stiftelsestilsynets vedtak er feil.

"Med utdelinger de siste 3 årene på henholdsvis kr 29 500, kr 20 000 og kr 22 222, mener vi at det ikke kan sies at stiftelsens utdelingsmuligheter er utilstrekkelige til å tilgodese dens formål på en god måte, selv om utdelingene har oversteget vedtektsfestet halvpart av årlig overskudd.

Etter Stiftelsestilsynets syn åpner også vedtektene for at selv mindre bidrag vil være tilstrekkelige til å realisere stiftelsens formål.

Stiftelsestilsynet kan ikke se at begrunnelsen for opphevelse er av en slik kvalifisert art at den faller inn under vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a."

5. Klagers anførsler

Klager ber om at vedtaket omgjøres og at søknaden innvilges.

Klagers anførsler kan oppsummeres slik:

- På grunn av lave renter er det ikke økonomisk mulig å drive stiftelsen videre med overskudd til å dele ut legatmidler. Regnskapet for 2016 viser at den økonomiske situasjonen for legatet har blitt vesentlig forverret.
- Renteinntektene basert på nåværende rente, 0,5% er kr 7681, 43. Stiftelsen er i dialog med banken for å få renten opp mot 1,5 %, men med kostnader i form av årsavgift, regnskapsføring og revisjon, vil det likevel ikke bli midler igjen til utdeling av legatmidler.
- Stiftelsestilsynets forslag om endring av vedtektene slik at stiftelsen kan dele ut midler fra den nåværende bundne kapitalen, er en løsning som etter klagers syn over tid kun vil svekke legatet.
- Å avvikle legatet og fordele midlene til de organisasjoner som er foreslått vil, i større grad enn en vedtektsendring som foreslått av Stiftelsestilsynet, gi en god og tiltrengt støtte til gruppen blinde og svaksynte barn. Å drive stiftelsen videre er en dårlig løsning og det er klagers syn at vilkårene for omdanning er tilstede.

6. Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev 24. februar 2017 oversendte Stiftelsestilsynet klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse.

Stiftelsestilsynet skriver at tilsynet ikke kan se at vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, b eller c er oppfylt. Vurderingen etter bokstav d, om at stiftelsen er blitt åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig, skal skje fra stiftelsens ståsted. Henvisningen til at administrasjonskostnader og forvaltning av legatet, i tillegg til utdeling, er i den størrelsesorden at all opparbeidet ubundet kapital blir brukt, er heller ikke av en slik kvalifisert art at det faller inn under vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav d.

Tilsynet påpeker at det i klagen er opplyst at nåværende renteinntekt er 0,5 %. Stiftelsestilsynet er av den oppfatning at stiftelsens gjeldende rente synes noe lav sett i forhold til innskutt kapital og ønsker av den grunn å påpeke at det er styret som er ansvarlig for en forsvarlig forvaltning av stiftelsen.

Videre skriver Stiftelsestilsynet:

"Stiftelsestilsynet har en praksis der pengeutdelende stiftelser med et lite kapitalkrevende formål med kapital under 800 000 kroner normalt oppfyller vilkårene for oppheving etter stiftelsesloven § 46 bokstav a. Vår praksis tar utgangspunkt i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, og bygger på en vurdering av om stiftelsens kapital gir tilstrekkelig overskudd til å realisere formålet på en rimelig måte.

Laila K.A. Skedsmos legat til blinde og svaksynte barn er en pengeutdelende stiftelse med et lite kapitalkrevende formål, slik at selv mindre utdelinger vil realisere formålet på en rimelig måte.

Når det gjelder kapitalutviklingen så vil den til enhver tid være prisgitt det gjeldende avkastningsnivået, og avkastningen vil derfor i enkelte perioder kunne bli lavere enn det som er normalt. Stiftelsen må tåle en kortere periode med liten avkastning i påvente av et mer normalt rentenivå.

Stiftelsens formål: Legatet skal tilgodese blinde og svaksynte barn under 16 år. Legatets årlige utdelinger skal ikke inn i noe driftsbudsjett, men benyttes til samlinger og leirer for barn. Barn som lider under svak økonomi skal prioriteres. Da Hovseter kurscenter og barnehage for blinde og svaksynte barn har gått over til å hete Huseby kompetansesenter og nå er en statlig institusjon vil legatet i tilslutning til testators ønske stå fritt og tilgodese gruppen av trengende.

Etter Stiftelsestilsynets syn åpner vedtektene for at selv mindre bidrag vil være tilstrekkelig til å realisere stiftelsens formål. Vår vurdering er dermed at stiftelsens kapital ikke er utilstrekkelig til å tilgodese formålet på en rimelig måte, jf. § 46 bokstav a."

Videre viser Stiftelsestilsynet til tidligere praksis fra Nærings- og fiskeridepartementet, departementets vedtak av 8. juli 2015 gjeldende Stiftelsen Alders hvile, org. nr. 974 984 628, hvor det ble fremholdt at det at stiftelsen ble drevet med underskudd ikke nødvendigvis ga grunnlag for oppheving. Det må foretas en helhetsvurdering hvor blant annet mulig fremtidig avkastning og tidsperspektivet på det lave rentenivået er relevante momenter.

Avslutningsvis peker Stiftelsestilsynet med henvisning til stiftelsesloven § 47 på at en endring i vedtektene der stiftelsens kapital gjøres rørlig, vil være et mindre inngripende tiltak enn opphevelse.

7. Stiftelsesklagenemndas vurdering

Styret i stiftelsen har søkt Stiftelsestilsynet om å oppheve stiftelsen. Opphevelse av stiftelser er i stiftelsesloven § 45 definert som omdanning. Ett av de fire vilkårene i stiftelsesloven § 46 første ledd må være oppfylt for at søknaden om å oppheve stiftelsen skal kunne godkjennes.

Stiftelsen formål er utdelinger til blinde og svaksynte barn under 16 år, jf. vedtektene § 7. Styret har anført at det ikke er økonomisk mulig å drive stiftelsen videre med overskudd til å dele ut legatmidler

Stiftelsesklagenemnda må ut fra anførselen ta stilling til om vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a er oppfylt. Bestemmelsene i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstavene b), c) og d) er etter nemndas vurdering ikke anvendelige i dette tilfellet.

Etter stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a vil omdanning blant annet kunne foretas der en vedtektsbestemmelse ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte. I lovforarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 15 (2000–2001) kapittel 10, er omdanningsadgangen drøftet. Det følger av lovforarbeidene at det er en forutsetning for omdanning at det foreligger endringer i forholdene som kan medføre at stifterens hensikt ikke lenger kan oppfylles. I Norsk Lovkommentar note 232 står det om § 46 første ledd bokstav a:

"Stiftelsens formål kan omdannes når dette ikke lenger lar seg etterleve. Som et eksempel på dette nevner lovbestemmelsen uttrykkelig at stiftelsens kapital er blitt utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte. Andre typer tilfeller kan være at stiftelsens formål er blitt ulovlig eller skadelig, at formålet er oppfylt, at det behovet stiftelsen skal dekke er falt bort, eller fordi det ikke er mulig å gjennomføre stiftelsens formål av grunner som stiftelsen ikke selv har herredømme over."

Det er den faktiske situasjonen som er avgjørende, og ikke årsaken til situasjonen. Det vises i denne sammenheng til Knudsen/Woxholth: *Stiftelsesloven med kommentarer*, side 207–208. Fra side 208 gjengis:

"For ordinære avkastningsstiftelser vil det typiske eksempelet på at midlene er utilstrekkelige til å tilgodese formålet være at kapitalen etter hvert har blitt så liten i forhold til dagens pengeverdi, at det ikke er grunnlag for å foreta utdelinger i noen størrelsesorden. Det ordinære vil her være at administrasjonen av slike stiftelser (også) vil bli uforholdsmessig kostbar i relasjon til utdelingene."

Stiftelsesklagenemnda bemerker at det må gjøres en konkret vurdering av om søkers kapital er utilstrekkelig til å tilgodese formålet på en rimelig måte. I vurderingen må det ses hen til størrelsen på den avkastningen som stiftelsen kan oppnå, dens faktiske utgifter og hva som er dens formål. Størrelsen på den avkastningen som stiftelsen kan oppnå, vil bero på styrets forvaltning av kapitalen og hva markedet til enhver tid gir av avkastning på aktuelle plasseringsalternativer.

Stiftelsesloven § 18 stiller krav til forsvarlig kapitalforvaltning. Bestemmelsen lyder:

"Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten og muligheten for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål."

Det er i klagen opplyst at avkastningen på stiftelsens midler i bank er 0,5% p.a. Stiftelsesklagenemnda vil først bemerke at renten som styret i dag har oppnådd, er lav selv i dagens marked. Videre viser nemnda til at stiftelsens vedtekter § 1 har fastsatt at stiftelsens midler skal «plasseres i bankdokumenter, så som grunnfondsbevis». Etter det som fremgår av

indeksen for egenkapitalbevis på Oslo Børs lå utbytte på grunnfondsbevis i 2016 fra 3% og opp til 7,9%. Slik Stiftelsesklagenemnda ser det, har styret ikke plassert stiftelsens midler i samsvar med vedtektene.

I 2013 var driftsinntekter ifølge årsregnskapet kroner 45 697, i 2014 kroner 40 160, i 2015 kroner 19 187 og i 2016 kroner 7 681. I 2013 ble det delt ut kroner 22 222, i 2014 kroner 20 000 og i 2015 kroner 29 500 og i 2016 kroner 12 000. Utdelingene overstiger beløpsmessig den vedtektsfestede halvparten av det årlige overskuddet ved at det også er utdelt av den bundne kapitalen. Regnskapet for 2016 viser et underskudd på kroner 10 489,57, som foreslås dekket fra urørlig kapital.

Selv om det har vært lave beløp til utdeling de seneste årene, er Stiftelsesklagenemnda likevel kommet til at det ikke er grunnlag for å ta klagen til følge. En opphevelse av stiftelsen vil være å gå for langt, særlig når kapitalforvaltningen ikke er i samsvar med vedtektene, som pålegger styret en forvaltning som ville gitt en høyere avkastning på midlene enn den bankrenten som er oppnådd.

Stiftelsesklagenemnda mener dessuten at stiftelsens formål vil kunne realiseres ved mindre inngripende tiltak. Nemnda viser til at det er et generelt prinsipp i stiftelsesretten at omdanning av en stiftelse ikke skal gå lenger enn det som er nødvendig. Dersom stiftelsen kan fortsette å eksistere, med for eksempel endrede vedtekter eller andre investeringsformer, kan stiftelsen ikke oppheves, jf. stiftelsesloven § 47. Når omdanningen gjelder stiftelsens formål eller en annen bestemmelse som det må antas at oppretteren har lagt vesentlig vekt på, skal oppretterens vilje respekteres så langt mulig. Omdanningsvedtaket skal ikke gå lenger i å fjerne seg fra det opprinnelige formålet enn det omdanningsgrunnen i det enkelte tilfelle gjør nødvendig. Stiftelsesklagenemnda viser i denne sammenheng til lovens forarbeider, Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) punkt 10.4, hvor det om endring av den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen eller endring av vedtektene er uttalt:

"Som utvalget peker på, er det tradisjonelle utgangspunktet i norsk rett at en stiftelse i prinsippet er uforanderlig. Bakgrunnen for dette er tradisjonelt respekten for oppretterens vilje og oppretterens forutsetninger som vanligvis går ut på at de bestemmelser han eller hun fastsetter om stiftelsen, skal stå uforanderlig i overskuelig fremtid. Det er også vanskelig å se at stiftelsesordningen kan fylle sin funksjon - nemlig en mer stabil avsetning av midler til sivile formål enn f.eks. aksjeselskapsformen medfører - dersom det er en vid adgang til omdanning. Disse synspunktene er grunnleggende for stiftelsesinstituttet i norsk rett, og bør etter departementets syn legges til grunn også i en ny stiftelseslov.

Selv om man har som utgangspunkt at stiftelsesloven må bygge på en respekt for oppretterens vilje og formålet med å avsette midler, virker det likevel klart at man ikke kan avskjære enhver mulighet for å endre de bestemmelser oppretteren har fastsatt for stiftelsen. I NOU 1975:63 Stiftelser og omdanning begrunnes dette slik på side 56:

"Som begrunnelse for omdanningsretten har man til dels pekt på hensynet til stifteren selv. Man har ment at endringer i forholdene kan medføre at stifterens hensikt ikke lenger kan oppfylles om de opprinnelige bestemmelser fortsatt skal gjelde, eller i

hvert fall at dette ikke skjer så effektivt og formålstjenlig som han hadde tenkt seg. (Hessler s. 367.)". "

Når det gjelder den aktuelle klagen, er det etter nemndas syn et viktig moment at stiftelsen i dag har en betydelig formue som kan benyttes til å realisere stiftelsens formål. Styret har en plikt til å vurdere hvilke rammer stiftelsen bør underlegges og søke å oppnå endringer i rammene for at stiftelsens formål best mulig realiseres.

Stiftelsesklagenemnda er etter dette kommet til at vilkåret i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a ikke er oppfylt.

Klagen tas etter dette ikke til følge.

8. Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 25. januar 2017 opprettholdes.

Vedtaket er enstemmig.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Ålesund, 7. november 2017

Hanne Ombudstvedt
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk